

Brusel 24. listopadu 2023
(OR. en)

15658/23

LIMITE

JAI 1517
COPEN 400
RELEX 1346
IPCR 62
COJUR 57

POZNÁMKA

Odesílatel:	Předsednictví
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Č. předchozího dokumentu:	13632/23
Předmět:	Reakce na úrovni justice a boj proti beztrestnosti, pokud jde o zločiny spáchané v souvislosti s agresí Ruska proti Ukrajině – aktuální stav

Delegace naleznou v příloze poznámku předsednictví týkající se výše uvedeného tématu.

Reakce na úrovni justice a boj proti beztrestnosti, pokud jde o zločiny spáchané v souvislosti s agresí Ruska proti Ukrajině – aktuální stav

Od začátku válečné agrese Ruska proti Ukrajině jsou Radě pravidelně poskytovány informace o aktuálním stavu, pokud jde o reakce na úrovni justice a boj proti beztrestnosti. Předchozí informace o aktuálním stavu byly poskytnuty pro zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci konané dne 20. října (dokument 13632/23). Uvedený dokument zdůraznil zejména zahájení činnosti Mezinárodního střediska pro stíhání zločinu agrese vůči Ukrajině (ICPA) a zavedení Databáze důkazů o nejzávažnějších mezinárodních zločinech (CICED) v Eurojustu, jakož i ministerskou konferenci v Rize dne 11. září, Konferenci účastníků registru škod, která se konala dne 12. září rovněž v Rize, a vývoj v oblasti legislativních nástrojů.

Ve dnech 26. a 27. října Evropská rada zopakovala, že Rusko a jeho vedení musí nést plnou odpovědnost za válečnou agresi vůči Ukrajině a další nejzávažnější trestné činy podle mezinárodního práva. Evropská rada vyzvala k tomu, aby mimo jiné i v rámci hlavní skupiny pokračovalo úsilí o zřízení tribunálu pro stíhání zločinu agrese vůči Ukrajině, který by měl co nejširší mezinárodní podporu a legitimitu, jakož i činnost směřující k vytvoření mechanismu budoucího odškodnění. Evropská rada navíc vyjádřila podporu činnosti Mezinárodního trestního soudu a odsoudila pokusy Ruska oslabit jeho mezinárodní mandát a fungování.

S ohledem na zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci konající se dne 4. prosince by předsednictví rádo upozornilo delegace na tyto aspekty:

Podpora činností prováděných společným vyšetřovacím týmem týkajících se domnělých nejzávažnějších mezinárodních zločinů spáchaných na Ukrajině (SVT) a střediskem ICPA, jež byly zřízeny v Eurojustu a jsou mu nápomocny, nadále roste.

Dne 5. října se Europol připojil k SVT jako účastník s cílem poskytovat analytickou a forenzní podporu členům SVT, zejména v oblasti zpravodajských informací z otevřených zdrojů (OSINT). Toto sdružení představuje hmatatelný pokrok při zajišťování koordinované podpory ze strany Eurojustu a Europolu vnitrostátním orgánům, které vyšetřují nejzávažnější mezinárodní zločiny na Ukrajině. V souladu s nařízením 2022/838 obě agentury spolupracují na určení dalších praktických a dynamických mechanismů spolupráce.

Od zahájení provozu střediska ICPA spolupracuje Eurojust se členy střediska ICPA na definování strategie trestního stíhání a na analýze stávajících důkazů a možných nedostatků. Členové střediska ICPA se každý týden scházejí v Eurojustu, aby tyto záležitosti projednali a určili další potřeby podpory, včetně případných budoucích příspěvků od odborníků.

Poté, co dne 3. března 2023 podepsaly memorandum o porozumění se sedmi vnitrostátními orgány SVT (Estonsko, Lotyšsko, Litva, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Ukrajina), Spojené státy oficiálně oznámily, že středisku ICPA poskytnou 1 milion USD. Tento finanční příspěvek bude hrazen prostřednictvím rozpočtového nástroje Unie, který poskytl počáteční financování (nástroje zahraniční politiky). Jedná se o další krok směrem k internacionalizaci střediska ICPA. Eurojust zároveň pracuje na postupném zavádění databáze CICED, k čemuž dosud přispělo 13 zemí, včetně Ukrajiny a Spojených států. Španělské předsednictví nadále vybízí všechny členské státy, aby přispěly k databázi CICED.

Činnosti zaměřené na budování kapacit a odborných znalostí se dále zintenzivnily. Dne 19. října zveřejnila Síť pro vyšetřování genocidy dokument nazvaný „Zločin agrese ve vnitrostátních právních předpisech členských států EU, pozorovatelských států Síť pro vyšetřování genocidy a Ukrajiny“. Uvedený dokument poskytuje přehled vnitrostátních definic trestného činu agrese v členských státech EU, pozorovatelských státech Síť pro vyšetřování genocidy a na Ukrajině a souvisejících ustanovení o soudní příslušnosti. To poskytuje užitečné podklady pro práci střediska ICPA a doplňuje její operativní úsilí.

Eurojust a Ukrajina spolupředsedají práci skupiny pro dialog v oblasti vnitrostátního vyšetřování, jejímž cílem je podporovat porozumění klíčovým výzvám při vnitrostátní vyšetřovací činnosti a společně nalézat řešení na politické úrovni. Na svém druhém zasedání, které se konalo dne 26. října, jednala skupina pro dialog o problémech vyšetřování souvisejících s důkazy, a to na základě podnětů příslušných vnitrostátních orgánů, které se účastní v této pracovní oblasti. V této souvislosti byly zdůrazněny procesní problémy, zejména přípustnost důkazů.

Pokud jde o informace o mezinárodních trestných činech shromažďované a uchovávané organizacemi občanské společnosti, stále se zdá, že je obtížné je považovat za přípustné u vnitrostátních soudů, a to z různých důvodů, včetně skutečnosti, že požadavky na přípustnost důkazů se v jednotlivých členských státech liší.

Toto téma projednali zástupci justičních orgánů a 20 organizací občanské společnosti z Ukrajiny a partnerských zemí na 4. ad hoc zasedání věnovaném válce na Ukrajině, které dne 9. listopadu uspořádala Evropská síť pro vyšetřování a stíhání genocidy, zločinů proti lidskosti a válečných zločinů („Síť pro vyšetřování genocidy“). Jednání na zasedání se zaměřila na úlohu organizací občanské společnosti při shromažďování a analýze informací – včetně informací o zločinu agrese a trestných činech spáchaných soukromými vojenskými aktéry – a na jejich spolupráci s vnitrostátními justičními orgány.

Pokud jde o úsilí o zřízení tribunálu pro stíhání zločinu agrese, touto otázkou se v rámci Rady zabývá Pracovní skupina pro mezinárodní právo veřejné (COJUR), která tuto záležitost projednala dne 6. října. Na mezinárodní úrovni je fórem, kde probíhají diskuse, hlavní skupina, tedy skupina podobně smýšlejících států. Poslední schůze hlavní skupiny, která se konala dne 16. listopadu v Berlíně, se zúčastnilo 40 států. Příští zasedání hlavní skupiny se uskuteční v lednu 2024.

Registr škod pro Ukrajinu bude sloužit k zaznamenávání nároků a důkazů týkajících se škod, ztrát nebo zranění způsobených mezinárodně protiprávním jednáním Ruské federace na Ukrajině nebo proti Ukrajině. Třetí zasedání konference účastníků se konalo dne 16. listopadu ve Štrasburku. Bylo zvoleno sedm členů správní rady registru, přijat roční rozpočet na rok 2024 a předběžný rozpočet na rok 2025 a dohodnuta informační strategie pro rozšíření členství v registru na třetí země. Správní rada je jedním z hlavních orgánů registru a má zásadní význam pro zahájení hlavní činnosti registru, konkrétně navržení pravidel a postupů, jimiž se bude řídit činnost registru, a přijímání konečných rozhodnutí o způsobilých žádostech, které lze do registru zapsat. Zpočátku se registr zaměří také na vypracování své digitální platformy. Cílem je zahájit hlavní činnost – přijímání žádostí – v prvním čtvrtletí roku 2024.

Předsednictví přiřadilo vysokou prioritu dosažení pokroku u dvou projednávaných legislativních nástrojů v oblasti justice, které jsou spojeny s účinností omezujících opatření EU.

Prvním je návrh směrnice o porušování omezujících opatření, která stanoví minimální pravidla pro vymezení trestných činů a druhů a výše sankcí. Druhý trialog o tomto návrhu se konal dne 26. září. Cílem obou spolunormotvůrců je dosáhnout úplné dohody za španělského předsednictví. Třetí a případně závěrečný trialog je naplánován na 30. listopadu.

Druhým nástrojem je návrh směrnice o vymáhání a konfiskaci majetku, který rozšíří možnosti konfiskace, a to i na „majetek bez prokázaného původu“, a posílí činnost vnitrostátních úřadů pro vyhledávání majetku z trestné činnosti. Bude se mimo jiné vztahovat na trestné činy, na něž se vztahuje směrnice týkající se porušení omezujících opatření. Cílem obou spolunormotvůrců je dosáhnout dohody za španělského předsednictví. Po druhém trialogu, který se konal dne 3. října, pokračovala práce na technické úrovni. Třetí a případně závěrečný trialog je naplánován na 12. prosince.